

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КӨЛІК – ЭНЕРГЕТИКА ФАКУЛЬТЕТІ

***«КӨЛІК ЖӘНЕ ЭНЕРГЕТИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ШЕШУ ТӘСІЛДЕРІ» X ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ БАЯНДАМАЛАР
ЖИНАҒЫ***

***СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО – ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ: «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТРАНСПОРТА И
ЭНЕРГЕТИКИ: ПУТИ ИХ ИННОВАЦИОННОГО РЕШЕНИЯ»***

***PROCEEDINGS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICE
CONFERENCE «ACTUAL PROBLEMS OF TRANSPORT AND ENERGY:
THE WAYS OF ITS INNOVATIVE SOLUTIONS»***

Нұр-Сұлтан, 2022

УДК 656/621.31
ББК 39/31
А43

Редакционная коллегия:

Председатель – Мерзадинова Г.Т., Член Правления – Проректор по науке, коммерциализации и интернационализации ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, д.т.н., профессор; Заместитель председателя – Султанов Т.Т., заместитель декана по научной работе, к.т.н., доцент; Сулейменов Т.Б. – декан транспортно-энергетического факультета ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, д.т.н., профессор; Председатель «Әдеп» – Ахмедьянов А.У., к.т.н., доцент; Арпабеков М.И. – заведующий кафедрой «Организация перевозок, движения и эксплуатация транспорта», д.т.н. профессор; Тогизбаева Б.Б. – заведующий кафедрой «Транспорт, транспортная техника и технологии», д.т.н. профессор; Байхожаева Б.У. – заведующий кафедрой «Стандартизация, сертификация и метрология», д.т.н. профессор; Жакишев Б.А.– заведующий кафедрой «Теплоэнергетика», к.т.н., доцент.

А43 Актуальные проблемы транспорта и энергетики: пути их инновационного решения: X Международная научно – практическая конференция, Нур-Султан, 17 марта 2022 /Подгот. Г.Т. Мерзадинова, Т.Б. Сулейменов, Т.Т. Султанов – Нур-Султан, 2022. – 597с.

ISBN 978-601-337-661-5

В сборник включены материалы X Международной научно – практической конференции на тему: «Актуальные проблемы транспорта и энергетики: пути их инновационного решения», проходившей в г. Нур-Султан 17 марта 2022 года.

Тематика статей и докладов участников конференции посвящена актуальным вопросам организации перевозок, движения и эксплуатации транспорта, стандартизации, метрологии и сертификации, транспорту, транспортной техники и технологии, теплоэнергетики и электроэнергетики.

Материалы конференции дают отражение научной деятельности ведущих ученых дальнего, ближнего зарубежья, Республики Казахстан и могут быть полезными для докторантов, магистрантов и студентов.

© ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, 2022

БАСҚАРУШЫ КОМПАНИЯЛАР ҚЫЗМЕТІНІҢ ТӘЖІРИБЕСІНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТТІ ЕНГІЗУДІҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

Каршалова Данна Госмановна

danna-s2n@yandex.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Стандарттау, сертификаттау және метрология
кафедрасының т.ғ.м., аға оқытушысы, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Килибаев Еркебулан Омирлиевич

Ik.e.o_77@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Стандарттау, сертификаттау және метрология
кафедрасының т.ғ.к., доцент қ.а., Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Досжанова Айзат Құлынтайқызы

dossszhanova@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 6В07532 – Стандарттау және сертификаттау
мамандығының студенті

Бүгінгі таңда экологиялық менеджментті тек қана экологиялық стандарттар жүйесі ретінде қарастыруға болмайды, себебі ол корпоративтік басқарудың әлдеқайда күрделі бөлігі, бұл, ең алдымен, энергия, материалдық және еңбек ресурстарының минималды шығындарымен кез - келген өнімді өндіруге шығындарды азайтуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, экологиялық менеджмент кәсіпорын жұмысының міндетті шарты болып табылмайды және ол тек қана басшылықтың бастамасы болып табылады.

Экологиялық менеджмент жүйесін енгізу қажеттілігі компаниялардың шетелде қолайлы имиджді құруға және батыстық инвестицияларды алуға деген қызығушылығынан туындайды. Бұл компанияның имиджіне және соның салдарынан брендтің, активтердің құнына әсер етеді, экологиялық айыппұлдардың құнын төмендетеді, өнім өндірудің жаңа сапалы деңгейіне әкеледі және қалдықтарды жою шығындарын азайтады.

Соңғы уақытта экологиялық менеджмент ішкі нарыққа, оның ішінде қала шаруашылығына бағытталған кәсіпорындардың қызметіне енгізіле бастады. Бұл қалалардың жұмыс істеуі сияқты антропогендік жүктеменің бағытын реттейтін қалалық экономика.

Қазіргі кезде әлем халқының көп бөлігі қалаларда тұрады. Қалаларда өнеркәсіптік кәсіпорындар, инфрақұрылым объектілері және халық шоғырланған. Бұл әлемдегі ең ірі энергия тұтынушылары болып табылатын қалалар-электр энергиясы, биомасса энергиясы. Қалалар қоршаған ортаны ластау көздері болып табылады.

Қаладағы экологиялық менеджмент сан түрлі деңгейде жүзеге асырылады:

- қалалық;
- өндірістік;
- жеке.

Қаланың экологиялық компонентін басқару үшін үй шаруашылықтарында ресурстар мен энергияны тұтынуға ұқыпты қараудың маңызы зор. Бұл қала тұрғындары ресурстар мен энергияны, сәйкесінше, ел мен планетаның ресурстарын үнемдеуге үлкен үлес қоса алады. Осы мақсатта үйлерде қыздыру шамдарының орнына энергия үнемдейтін тұрмыстық жабдықтар орнатылады.

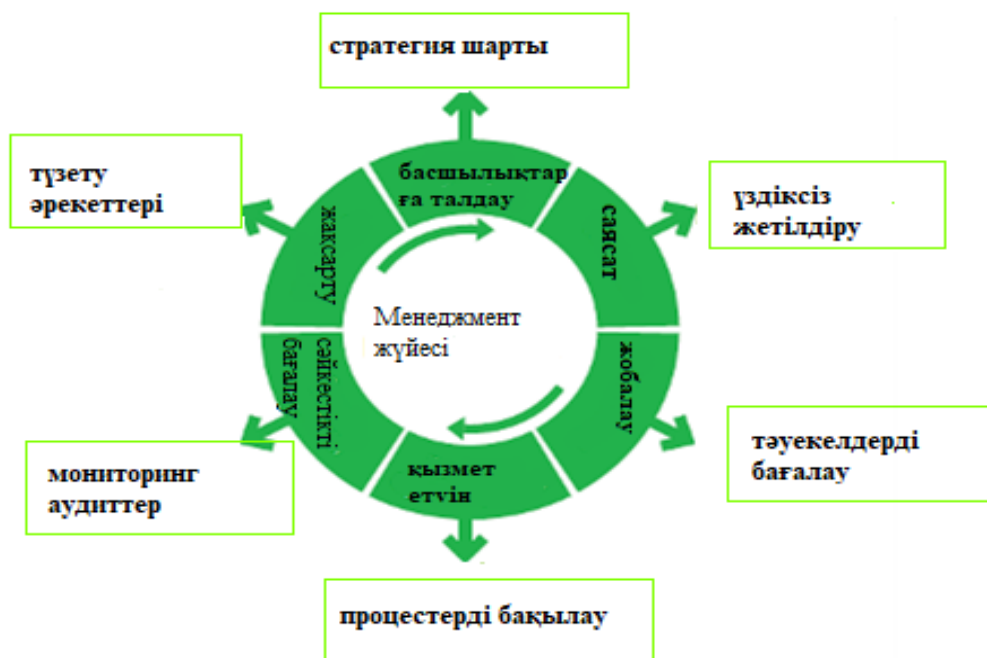
Алайда, экологиялық жағдайды жақсарту және қоршаған ортадағы өзгерістерді басқару жөніндегі жекелеген шаралар жеткіліксіз. Қаладағы тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы экологиялық жағдайды кешенді басқару мақсатында басқарушы компанияларда, біздің ойымызша, экологиялық менеджмент жүйесін (ЭМЖ) құрған жөн.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, 200 мыңға жуық кәсіпорын халықаралық стандарттарға сәйкес келетін экологиялық сертификат алды.

Кәсіпорындарда экологиялық менеджмент жүйесін өңірлік және ұлттық ауқымда енгізу қоршаған ортаны қорғау жөніндегі неғұрлым тиімді іс-шаралардың дамуына ықпал етуі мүмкін. Экологиялық менеджменттің халықаралық стандарттары кәсіпорындар үшін табиғатқа теріс әсерді төмендету жөніндегі іс-шараларды ұдайы жетілдіруге ынталандыру болып табылады.

Қоршаған ортаға әсерді төмендетуді қамтамасыз етуге бағытталған экологиялық жобаларды іске асыруды мақсат етіп қояды (1-сурет).

Осылайша, экологиялық саясаттың басты мақсаты қоршаған ортаға әсерді азайту болып табылады. Нәтижесінде кәсіпорын қоршаған ортаға әсердің төмендеу динамикасын көрсетеді.

1-сурет. Экологиялық менеджмент жүйесінің сызбасы

Аз дәрежеде басқа салалардағы кәсіпорындарда экологиялық менеджмент принциптері қолданылады.

Басқарушы компанияларда экологиялық менеджмент жүйесін енгізу:

Төмендету:

- энергия, су, басқа ресурстарын;
- экологиялық апаттардың қаупін;
- қалдықтардың көлемін.

Жақсарту:

- қызметтің экономикалық көрсеткіштерін;
- тұрғын үй қорын басқару процесін ұйымдастыру және коммуналдық қызметтерді ұсыну сапасын;
- тұрғындар, ресурстармен қамтамасыз ететін ұйымдар, әкімшілік басқарудың қалалық құрылымдары алдында компаниялардың имиджін.

Сондай-ақ:

- басқару жүйесін оңтайландыру;
- басқарушы компанияларға сенімділікті арттыру.

Схемада басқарушы компаниялар қызметінің тәжірибесіне экологиялық менеджментті енгізудің артықшылықтары көрсетілген (2-сурет).

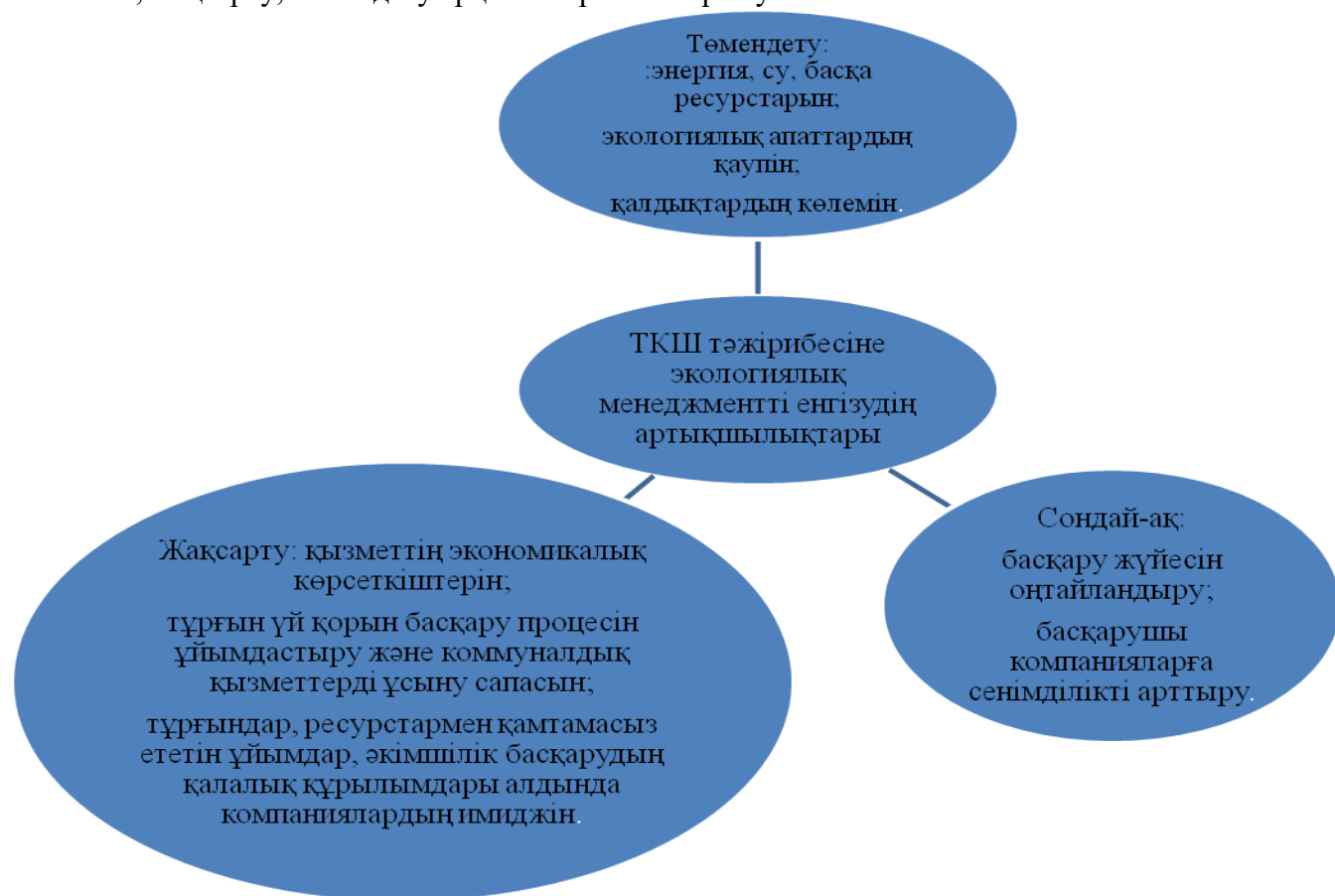
Экологиялық менеджмент жүйесінің талаптары менеджмент жүйесінің басқа стандарттарының талаптарына өте оңай сәйкес келеді, мысалы - ҚР СТ ISO 19011-2019 сапа менеджменті жүйесі.

Экологиялық менеджмент жүйесінде экологиялық аудит маңызды орын алады. Экологиялық менеджмент жүйесін енгізуге жұмсалатын шығындар негізінен сертификаттауға жұмсалады. Сонымен қатар, стандарттың өзі кәсіпорында осы жүйенің жұмысына жауап беретін маман болуы керек деп болжайды. Осылайша, мұндай маманның жалақысына, сертификаттауға және белгілі бір уақыттан кейін - осы сертификаттауды растауға шығындар болады деп айтуға болады.

Экологиялық компонентін басқару үшін қаланың үй шаруашылықтарында ресурстар мен энергияны тұтынуын ұқыпты қараған жөн.

Себебі қала тұрғындары үшін ресурстар мен энергияны, сәйкесінше, ел мен планетаның ресурстарын үнемдеуге үлкен үлесі болып табылады. Осы мақсатта үйлерде қыздыру шамдарының орнына энергия үнемдейтін тұрмыстық жабдықтар орнатылған жөн.

Басқарушы компанияларда экологиялық менеджмент жүйесін енгізу барлық іс әрекеттер бойынша, жақсарту, төмендету арқылы жүзеге асырылуы тиіс.

2-сурет. Экологиялық менеджментті басқарушы компаниялар қызметінің практикасына енгізудің артықшылықтары

Осылайша, ірі қаланың тұрғын үй саласындағы басқарушы компаниялардың қызметіндегі экологиялық менеджменттің рөлі туралы қорытынды жасауға болады:

– Экологиялық менеджмент нарықтық қатынастар жағдайында экологиялық-экономикалық жүйеде (ЭЭЖ) табиғатты ұтымды пайдалануды басқарудың теориясы мен практикасын білдіреді. Экологиялық менеджменттің негізгі функциялары («құралдары»): табиғатты ұтымды пайдалану жүйесінде жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру және бақылау болып табылады.

– Экологиялық менеджмент әр түрлі салалардағы кәсіпорындарда әр түрлі жүзеге

асырылады. Посткеңестік кеңістіктегі экологиялық менеджмент Қазақстанның отын-энергетика кешенінің (ОЭК) отын-энергетика кешені кәсіпорындарында ең жақсы түрде ұсынылған. Сондай-ақ, экологиялық менеджмент металлургия және химия өнеркәсібі кәсіпорындарында енгізілді.

– Аз дәрежеде басқа салалардағы кәсіпорындарда экологиялық менеджмент принциптері қолданылады. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықтағы басқарушы компаниялардың біздің елімізде жиі кездеседі.

Бұл қалалық ортаның жағдайын анықтайтын кәсіби басқарушы органдар болып табылады.

– Басқару компанияларында экологиялық менеджмент жүйесін енгізу ресурстарды пайдалануды оңтайландыруға, экономикалық көрсеткіштерді жақсартуға, сондай-ақ басқару жүйесін оңтайландыруға және компанияға деген сенімді арттыруға мүмкіндік береді.

Басқарушы компаниялардағы экологиялық менеджмент қалдықтар айналымының нақты көлемін бақылауды арттыруға және оларды орналастыру мен кәдеге жарату бағыттарын әзірлеуге тиіс.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. ИСО 14001: 2016. Экологиялық менеджмент жүйесі. Пайдалану жөніндегі талаптар мен нұсқаулық. Жалпы талаптар.

2. Акимова Т. А., Хаскин В. В. Экология: оқу құралы / Т. А. Акимова, В. В. Хаскин. – М.: ЮНИТИ, 2018 – 455 б.

3. Бабина, Ю. В. Экологиялық менеджмент жүйесін сертификаттау / өндіріс экологиясы, 2018 – 32 б.

4. Белов, Г. В. Кәсіпорындардың экологиялық менеджменті: Оқу құралы / Г. В. Белов. – М.: Логос, 2018 – 240 б.

5. Володин, Р. С. Ұйым менеджменті жүйесіндегі экологиялық менеджмент / Р. С. Володин / экономикалық және институционалдық зерттеулер: ғылыми еңбектердің альманахы. – Ростов на Дону: ЮФУ басылымы, 2019 – 23 б.

УДК 665.588

ГАРАНТИРОВАННОЕ КАЧЕСТВО И БЕЗОПАСНОСТЬ ПАРФЮМЕРНО-КОСМЕТИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ

Абseitов Ерболат Тлеусейтович

erbolat_1962@mail.ru

к.т.н., доцент кафедры «Стандартизация, сертификация и метрология»

ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Нур-Султан

Турсункулова Бану Армановна

tursunkulova_b0426@mail.ru

Студентка 2-го курса ЕНУ им.Л.Н.Гумилева, Нур-Султан

Парфюмерно-косметическая продукция – это вещества, используемые в целях придания аромата и гигиенического тонизирования тела, волос, одежды. В ранние времена для придания аромата использовались натуральные вещества: эфирное масло, бальзамы, а в соответствии с развитием органической химии парфюмерные изделия производились из искусственных ароматических веществ[1].

Безопасность парфюмерно-косметической продукции обеспечивается совокупностью требований:

1) к составу;

2) к физико-химическим показателям;